

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Nykodýma, soudce Stanislava Balíka a soudkyně Dagmar Lastovecké ve věci ústavní stížnosti Římskokatolické farnosti Hať, Kostelní 6/12, 747 16 Hať, zastoupené Mgr. Romanem Krakovkou, advokátem se sídlem Jaklovecká 1249/18, 710 00 Ostrava - Slezská Ostrava, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 2597/2011-118 ze dne 11. 1. 2012, rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 11 Co 61/2011-93 ze dne 26. 4. 2011 a rozsudku Okresního soudu v Opavě č. j. 17 C 56/2009-64 ze dne 1. 11. 2010 takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění

Ústavní stížností, která splňuje formální náležitosti § 34, 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených soudních rozhodnutí, jimiž mělo dojít především k porušení ustanovení čl. 11 a čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod (dále též "Listina").

Z napadených rozhodnutí Ústavní soud zjistil, že shora označeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě byl potvrzen v záhlaví uvedený rozsudek Okresního soudu v Opavě, kterým bylo určeno, že výlučným vlastníkem pozemku parc. č. 2X, nacházejícího se v katastrálním území a obci Hať, je Česká republika. Předmětem řízení byla žaloba vedlejšího účastníka, státního podniku Lesy České republiky, o určení vlastnického práva České republiky k označené nemovitosti (lesnímu pozemku), k níž žalobci svědčí právo hospodaření. Vlastnictví státu žalobce dovozoval ze skutečnosti, že v pozemkové knize byla vůči tomuto pozemku učiněna dne 24. 6. 1949 poznámka o provedení výkupu ve prospěch státu ve smyslu § 10 odst. 3 zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě. Jako vlastník předmětného pozemku byla dosud v katastru nemovitostí zapsána stěžovatelka, z čehož také žalobce dovozoval naléhavý právní zájem na požadovaném určení právního vztahu.

Odvolací soud dospěl ve shodě se soudem prvního stupně mimo jiné k závěru, že ačkoli by v daném případě - při vyvlastnění bez vyplacení náhrady - mohl být dán restituční důvod podle § 6 odst. 1 písm. n) zákona č. 229/1991 Sb., nelze na straně žalované církevní právnické osoby shledat existující restituční nárok, když problematika církevních restitucí není doposud zastřešena přijetím zákona o tomto majetku (viz § 29 citovaného předpisu). Rozhodnutí krajského soudu následně stěžovatelka napadla dovoláním, které Nejvyšší soud odmítl výše citovaným usnesením jako nepřípustné, když shledal, že předmětná problematika již byla dovolacím soudem vyřešena, a nepředstavuje tudíž otázku zásadně právně významnou, která by mohla učinit dovolání stěžovatelky přípustným.

Proti rozhodnutím obecných soudů brojí stěžovatelka ústavní stížností, domáhajíc se jejich kasace. S odkazem na celou řadu rozhodnutí Ústavního soudu poukazuje na to, že na straně církevních právnických osob existuje legitimní očekávání v podobě naplnění § 29 zákona o půdě, které se dle jejího názoru projevuje i v tom, že na straně žalobce podobné legitimní očekávání schází, a proto "není naplněna preventivní funkce žaloby o určení vlastnictví, a tedy není dána ani naléhavost právního zájmu na jejím podání", což stěžovatelka dále podrobněji rozvedla. Na závěr navrhl, aby Ústavní soud napadená soudní rozhodnutí zrušil.

Ústavní soud zvážil argumentaci stěžovatele i obsah naříkaných soudních aktů a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná.

Nejprve pokládá Ústavní soud za nutné poznamenat, že zákonodárce dne 8. listopadu 2012 přijal zákon vyhlášený pod č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), kterým byl

naplněn závazek státu, vyjádřený do doby nabytí účinnosti tohoto zákona v ustanovení § 29 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších změn (dále též "zákon o půdě"). Ústavnost restitučního zákona č. 428/2012 Sb. byla stvrzena nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013 (jehož text je nyní dostupný v on-line databázi rozhodnutí Ústavního soudu na adrese <http://nalus.usoud.cz>).

Za daných okolností se tedy stěžovatelce plně otevírá prostor pro uplatnění svého restitučního nároku, a tím i navrácení sporného lesního pozemku do jejího vlastnictví. Z ústavní stížnosti napadených rozhodnutí je přitom zřejmé, že stěžovatelce restituční nárok ve vztahu k předmětnému pozemku svědčí, jak plyne z rozporovaného rozhodnutí krajského soudu (srov. str. 4 rozsudku soudu druhé stolice), Nejvyšší soud dokonce v této souvislosti konstatoval, že samotnou skutečnost, že se vůči stěžovatelce v době minulé odehrála křivda, "nelze sporovat" (srov. str. 3 napadeného usnesení dovolacího soudu), s tím, že odnětí nemovitostí bez náhrady postupem podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě, je podle § 6 odst. 1 písm. b) zákona o půdě restitučním důvodem. Z toho je patrné, že soudy těmito úvahami založily natolik silné legitimní očekávání stěžovatelky, že zažádá-li stěžovatelka postupem předvídaným zákonem č. 428/2012 Sb. řádně a včas o navrácení zmíněného pozemku, bude muset být její restituční nárok ze strany povinné osoby, pozemkového úřadu, popř. obecných soudů uznán. Přitom kasační zásah Ústavního soudu v podobě zrušení slova "spravedlivé" v ustanovení § 5 písm. i) zákona č. 428/2012 Sb. nemá pro stěžovatelku v tomto konkrétním případě žádný dopad, neboť stěžovatelka žádnou náhradu za "výkup" pozemku dle zákona č. 46/1948 Sb. neobdržela, což tvrdí nejen sama stěžovatelka, ale i obecné soudy (viz opět citovaná pasáž z rozhodnutí dovolacího soudu, jakož i tvrzení odvolacího soudu o tom, že "žádná náhrada se za ‚vykoupené‘ pozemky neposkytovala" - též str. 4 rozsudku krajského soudu).

S přijetím zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi zároveň odpadly závěry, které Ústavní soud zaujal v několika svých posledních nálezech vydaných před přijetím zákona č. 428/2012 Sb. (např. II. ÚS 3120/10 ze dne 29. 8. 2012) a v nichž aproboval možnost žádat o majetek cestou určovacích žalob, když speciální restituční úprava ještě neexistovala, a proto zde byl protiústavní stav vyvolaný nepřiměřeně dlouhou pasivitou zákonodárce. Nyní, když očekávání církevních subjektů plynoucí z cit. § 29 zákona o půdě bylo ze strany zákonodárce naplněno, není důvod, aby Ústavní soud nadále připouštěl "obcházení" restitučního zákonodárství cestou určovacích žalob.

Ústavní soud si je vědom, že v posuzované věci to byl státní podnik, a nikoli stěžovatelka, kdo podal žalobu na určení vlastnického práva, jakož i toho, že k přijetí zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi došlo až po skončení řízení před obecnými soudy a po podání ústavní stížnosti, nicméně s ohledem na prioritní charakter restitučního zákonodárství (jak byl nastíněn v celé řadě dosavadních rozhodnutí Ústavního soudu) a především pak vznikem nové možnosti (která se ve světle výše popsaných okolností jeví takřka jistotou), jak se daného pozemku domoci zpět, nemohl Ústavní soud přesvědčivě dospět k závěru o porušení práva na spravedlivý proces, a to především pro absenci nezvratnosti zásahu do vlastnického práva dle čl. 11 Listiny.

Za dané situace tudíž Ústavnímu soudu nezbylo, než aby ústavní stížnost odmítl dle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné (§ 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 27. června 2013

Jiří Nykodým, v. r.
předseda senátu